

آبونه شرائطی

داخلی، خارجی، هریر ایچون
سنه لکی (۲۵۰)، آلتی آیانی
(۱۳۰) غروشدر.

نسخه سی ۵ غروش،
سنه لکی ۵۲ نسخه در

اتاره خانه

باب عالی جاده سنده دائره مخصوصه
اخطارات
آبونه بدلی پشیندر

مسئله موافق آثار مع المنونیه
قبول اولتور. درج ایدله بن
یازیر اعاده اولونغاز

اخطارات

ادرس تبدیلنده آریجه بش
غروش کوندرملایددر

مکتوبلرک امضالری واضح
واوقونالی اولسی و آبونه صره
بومسروم محتوی بولنسی لازمدر

مالک اجنبیه ایچون آبونه
اولانلرک آدرسلرینک فرانمز
چده یازلسی رجا اولتور.

پاره کوندردلکی زمان نه یه دائر
اولدیغنک واضعاً بیلدیرلسی
رجا اولتور.

اتبعون اهدکم سبیل الرشاد

کتابخانه

۱۳۳۷

دینی، فلسفی، عامی، ادبی هفته لق مجموعه اسلامیه در

باش محرر صاحب و مدیر مسئول

اشرف ارباب

محمد عاکف

مستقیم

والله یهدی من یشاء الی صراط مستقیم

عدد: ۴۴۱

۲۲ ذی الحجه ۱۳۳۷

پنجشنبه

۱۸ ایلول ۱۳۳۵

جلد ۱۷

تاریخچه طریق تدریس

۲

سایمانیہ دہ دو کہ جیلر دہ کی کار کیر دوت مدرسہ نك دوت مدرسہ طریق تدریسك اون برنجی مرحلہ سنی تشکیل ایلر ایدی. خوا مس سلیمانیه ایسہ مدارس اربعہ مذکورہ ایلہ موصلاً سلیمانیه آرسندہ بر باشقہ درجہ اعتبار اولونان بش مدرسہ در کہ بونلر کده بش مدرسہ بولونوردی. یاقین وقتلرہ قدر بورادہ کی مدرسین کرامک تزیند عددینہ امکان بوق ایدی. عدوانتظام اولان بعض احوال، بونلر کده نظامات موضوعہ سنی تارمار ایتدیکندن مدرسین عددی بالاعتبار تکثر ایتشد. [خوا مس] تعبیری دہ [خامسہ] یہ تبدیل ایدیلر ک مدرسین قدیمہ دفاترندہ [خوا مس سلیمانیه] یازیلر ایکن دفاتر جدیدہ دہ [خامسہ سلیمانیه] تعبیری قوللا تلتشد.

[صحن ثمان] مدرسہ سکز عدد اولوب بونلر تناقص و تزايد ایتزدی. فقط درجات سائرہ دہ بولونان مدرسہ لر متعدد و متکثر اولدیفندن زمان زمان تأسیس ایدلش اولان مدرس، مقدار مخصوصانہ کورہ بوقاریدہ ذکر ایدیلر درجاتدن برینہ الحاق ایدیلریدی. اوائلدہ مدارس مخصوصانہ اثبات استحقاق ایچون مطاق خدمت فعلیہ مشروط ایدی. خدمات فعلیہ ایسہ نظامات موضوعہ نك اخلاص ایدلمسبلہ برابر متروک اولدیفندن بر مدرسہ نك مدرسہ لکی بولوندی صنفک درجہ سندہ بر اعتبار و همی حافی آلدی. بو اعتبارات ایسہ زمان زمان جوغالدی. فضائل آدمیتی اجلال ایلہ یں علم و کمالہ رغبت معدوم دینیلر کج مرتبہ یی بولدی. بولہ اعتبار و همی بہ مظهر اولان مدرسین، مدرسہ لری نك سمتی بیلہ بیلمز بر حالہ کلدی. ایش بر درجہ بہ واصل اولدی کہ، بوس بوتون خرابہ، حتی یاہرق مبدل تراب اولش مدرسہ لری ک مدرسہ لکی دخی اوتہ کنہ بریکنہ توجیہ اولونوردی.

فاتحک، او کعبہ کالاتک اعانہ مشورت علما ایلہ وضع ایلہ دیکی اساسات بوجہ ایلہ رخنہ دار ایدلدی.

طریق علمک عظمت قدرینی صیانت و لیاقت و اہلیتدن بی نصیب کسانک بومسلك کزینہ داخل اولمسنہ ممانت ایچون سالفین علما طرفندن تأسیس ایدیلن امتحان اصولی بالکتر طلبہ علومہ حصر ایدلمک باشلادی. منسوبین وزادگان ایچون مناصب علمیہ بیاغی میراث پدر منزلہ سنہ تنزیل ایدلدیکندن بلا امتحان رؤس آلمق آسان ایدی. ہلہ صدور و موالی زادہ لری طفرات خفیفہ و متوالیہ ایلہ بک آرزمان ایچندہ بک کنج ایکن نائلہ مولویت اولوراردی.

خدمات فعلیہ مولویتلر دہ یواش یواش الفا و نائبلر معرفتیلہ ایفا اولونمفہ باشلادی. قدر و الاری وصف جلیل سبحانی ایلہ تجلیلہ بویوریلان علما ترقی خصوصاً سندہ صنف زادگاندن یقشمش جہلا ایلہ رجال دواندن برچوقلری، تحصیل قابلیتندن محروم کوردکلری اولاد ذکورینی مسلك علمابہ ادخال و آرزمان ایچندہ مناصب علمیہ نك الك

« فاسئلوا اهل الذکر ... »

۳ نیسان ۳۳۵ تاریخ و ۳ - ۴۰۲ نومرولی سبیل الرشادہ عیناً درج بویورولان « ارباب فضل و کمالدن بر سوال : نہ بر ذرہ خلق اولور، نہ بر ذرہ محو اولور، نظریہ سنہ قارشو حکمتخانہ فضیلتلرندن لطفاً جواب بکلہ دیکم » سیرنبویہ مؤلفی فاضل محترم از میرلی اسماعیل حتی بک، مبادی فلسفہ دن علم النفس مؤلفی احمد نعیم بک، دی فلسفی مصاحب لری مؤلفی فرید بک ایتدی لردن شمعی بہ قدر بر جواب کورہ مدیکمدن دوزخوسوی بک متأثرم. عجیباً مقالہ عاجزانہم، مشغلہ لری حسبلہ منظور فاضلانہ لری اولمادی، یوقسہ سؤالمزہ عطف اہمیتی بویورولمادی؟ شق اولہ قناعتم یوقسہ دہ شق ثانی وارد خاطر اولہ بیلیر. صوریلان سوال « حدوث و قدم عالم » مسئلہ معضلہ نك مناسبی تشکیل ایتدی اعتباریلہ غایت مهم اولمفلہ برابر علم کلام علمائیک حدوت عالی اثباتہ وحدانیت الہیہ یی او بولہ تقریر ایدہ بیلیمک خصوصاً سرد ایتدکلری ادلہ حکیمانہ لری قارشو حکمت و کیمیافامنہ کولرم، دیہرک عصر حاضر ارباب فنندن بر معترض یکی بر اثرندہ اعتراض ایدیبور دیمش ایدک. آرتق مقالہ دن بورادہ تکرار بحثہ حاجت یوقدر. بو مسئلہ عرض و عمیق مذکور مقالہ دہ تفصیل ایدلش ایدی. بناء علیہ بالایہ درج ایلہ دیکم ۴۰۲ نومرولی و ۳ نیسان ۳۳۵ تاریخلو جریبدہ اسم عالی لری ذکر ایتدی کم اوج ذات محترمک انظار فاضلانہ لری نجاب بویورورق بو ہفتہ یقشہ من ایسہ او ر ہفتہ کی نسخہ یہ مقالہ نك بوتون صفحانہ مطالعہ علمیہ لری بویوروتک شرطیلہ جواب بویوریرلرہ ہم اسلاف کرامدن فحول متکلمین ایتدی لری بک کلام عالی حکیمانہ لری قارشو حقیقی آکلار آکلماز بعض قاصر الفہم کسانک یاغدی ردقلری شتوم اعتراضدن او مبارک کلام اسلافی بنہ عصر حاضر فنون فلسفہ سبلہ تخلص بویوروب روح مصنفینی بویولہ شادان و ہم دہ باب فضیلتلری کاکرک بحر علولرندن بر قطرہ فیض طلب ایدن و محضاً استفساری اولورق عجز و قات بضاعہ سبلہ سؤالنک جوابنہ قاوروشدیفندہ کندی بدینہ بر سلاح معنوی آقلہ افتخار ایتکدن باشقہ بر مقصدی اولایان صاحب مقالہ - بندہ لریلہ - دہا نیم کی بو سؤالنک جوابنہ منتظر بوتون تشنگان علم و معرفتی زلال فضیلتلریلہ ریان بویورمش اولورلر. مختصر المعانی دیباچہ سندہ حضرت علاہ نك « فللا أرض من كأس الكرام نصیب و کیف یسر عن الہار السائلون و لئل هذا فیلعمل العالمون » مختلط عبارہ بلغہ سنی در خاطر بویوربولر، دیمش اولسنتی بیامہم مطلوبہ دہا موافق دوشجزمی؟ ومن اللہ التوفیق.

جلال الہدین

بین المدرسین [طفره] عنوانی ویرلدی . بویله برقاعده استثنائیه هر نه دن ایسه اجل مراتب علمیه دیمک اولان مولویت و صدارت رتبه لرینه ده [پایه] نامیه سرایت ابتدی . ایشته بوسایه ده مدرسیندن برینه مخرج پایه سی ویریلرک مخرج معزولی حکمنده اعتبار و مخرج معزولارندن برینه ده مکه پایه سی توجیه ایدیلرک حرمین معزولاری صیره سنده عد اولونمق اصول جاریه طریقتدن عدایدلدی .

ایشته قاعده اعتبار اولونان بوقاعده منزلکاردن طولاییدرک مسلك علماده مدرس .. موالی .. صدور عنوانلریله بر چوق اصحاب مراتب یتشدی . بو حال ، دولتجه بر داء عضال اولمغه برابر بو اصحاب مراتب اقدار عهده حکومت مترتب بر ذمت اولدیغندن مدرسینه همیشه موالی و صدور آرپهلق ناملریله برر قضا توجیه ایدیلریدی . اصحاب مراتب بو قضالری برر نائب ایله اداره یه مجبور اولدقلرندن همیشه و آرپهلق عد ایدیلن قضالر حاصلاتک برر مقداری ایله نواب و حاصلات باقیه ایله ده اصحاب مناصب تأمین همیشه و منفعت ایلرلریدی . صدور و موالیدن هر بری متعلقات و توابعنده برر قضا توجیه ایدیلریدی و بونلرده اهل قضا اولمادقلرندن ولی نعمتاری کی قضالرک اداره لرینی برر نائبه احاله ایدرلریدی . ایشته بواصول ایله علی العموم قضالر نواب ایله اداره اولونوردی .

قضالرک بر قسمی مدرسینه ، موالی یه ، صدور ، قسم دیگرده سرمایه لری صرف جهلدن عبارت اولان چوققدار و خدمه گروهه مائل اولدی . بوسایه ده عندالهیده محترم اولان حقوق عباد باعمال ایدلدی . حاصلی فریاد مظلومینه یتیشهرک احقاق حق ایدمک همان همان فرد آفریده بولونغاز اولدی .

فضائل ذاتیه نك تولید ایله دیکی هر درلو حیثیت از نودیلرک طریق علماده بر مراتب یغماسی دوری ظهوره کلدی . هر درلو عزت و اقبالی مرتبه علمک کمال قدرسنده کوره جک مکانت متبصره اصحابی متشرهارک و جودی آراتق کورونمز اولدیغندن دیانت کبرای اسلامیه نامنه بر طاقم اجراءات فاسده میدان آلدی .

شبهه یوقدرکه حکومتمک قاعده دوائی نظام و هر نظامک شرح و عقل دائره سنده و جود و دورانه کافل اولان علمای کرامدر .

اوانلده رتبه علمیه ، طریق علمده جهاد بالنفس ایله بن علمانک درجات جهادینه کوره کرام اولونورایکن ۱۲۰۰ تاریخلریله طوغری اوقومق یازمقدن بی بهره بر چوق چوققدار . . قایقچی . . آشیچی کی اشخاص نائل مناصب قضا و هنوز طفل ابجد خوان اولان کافه زادکانده مغبوط علما بولونان رؤس تدریسه مظهر یتله طریقه واصل مرتبه علیا اولدی . ششو صورتله نائل رؤس اولان بوچوققدار ، لسان رسمی دولت ایله [قدوة العلماء المحققین] وصف جمیلله توصیف و بونلر دن سن شبابه واصل اولوب ده نائل مولویت اولانلری نك فرمانلرنده حال و شانلری [قاضی قضاة المسلمین] خطاب جمیل ایله تعریف ایدیلریدی .

بالارینه او طریق ایله ایصال ایدردی . دها صوکرلری اقبال کی ، غرض کی ، شهرت کی دواهی به مبتلی اولان اصحاب طریق مراتب دنیوییه درجات علمدن بوس بوتون عالی عد ایتمک باشلادیلر .

مولویتده برسنه مدت عرفیه ، قانون حکمنه کیردی . کویاکه مولویت ، پایه ورتبه آلمقدن عبارت بر مرتبه رسمیه عد اولوندی . مدرسلک کی بوده درجانه تقسیم ایدلدی .

هرسنه دارالحدیث و سلیمانیه مدرس لریله آلت طرفدن اوج مدرس که جمعا سکیز مدرسلک عهده سنه برسنه مدتله مخرج مولویتلرندن بری توجیه اولونوردی . برسنه نك ختامنده انفصال ایلرلر و مخرج معزولی اعتبار اولونوردی . یسه هر سنه بونلرک ایچندن دردینه برسنه یه مخصوص اولمق اوزره [مصر - شام - روسیه - ادرنه] و بونلرک معزولارندن ایکسنه [مکه - مدینه] بونلرک معزولارندن برینه [استانبول قاضینی] ، استانبول معزولارندن برینه اناطولی صدارتی یعنی قاضیه مکرکی ، اناطولی معزولارندن برینه ده روم ایلی قاضیه مکرکی ویرلک رسم و طادت حکمنه کیردی . شو حاله نظرآ استانبول قاضینی [حرمین محترمین] قضالرندن برینی ضبط ایدن ذواته توجیه ایدیلر ایکن بوقاعده ده اخلال ایدلدی . رجال علمیه نك مخادم کرامنه توجیه اولونمغه باشلادی . اصولآ استانبول قاضیلغنه نائل اوله جقلر عهده لرینه بر پایه توجیه یله نصیلرندن مخرج ایدیلرلریدی . [۱۱۸۹] تاریخنده حصره الموالی اولان [حرمین محترمین] ایچون بر نظام وضع اولوندی . بالفعل حرمین قاضیه لری موجود ایکن پایه ایله ترفیع طریق ایله یسلره استانبول قاضیلغنک توجیه اولونمماسی قانونه ربط ایدلدی .

ایشته هر سنه اوست طرفدن سکیز مدرس مولویت عنوانیله مدرسلکدن چیقار ، آلت طرفدن سکیز مدرس آنلرک برینه قائم اولوردی . بوصورتله ده طریقه بر سلسله یوریدیلریدی . بالآخره بو حرکت یوقاریدن آشاغی سرایت ابتدی . تا ابتدای خارج رتبه سنه قدر تأثیر ایلدی . بوندن طریقه او قدر مضرت وقوعه کلدی که ، تعریفنه امکان یوقدر . چونکه اوست طرفدن چیقانلره نسبتله آلت طرفدن ابتدای خارج رتبه سیله کیرنلر کثرتده اولدیغندن و صحن عثمان مدرس لری سکزدن زیاده بولونمادیلغندن موصله صحنده قالان مدرسینک عددینی علام حکیمدن باشقه بیلیر یوقدر دینیه جک درجه یه واصل اولدی . بن العلماء بو مرتبه یه [باتاق] عنوانی ویرلدی .

اهلیت و استحقاق کی اصحاب مراتب ایچون مابه الامتیاز اولان خصوصات آراتق فائده سر عد اولوندیغندن علم و فضیلت زینت زائده کی بعض هوسکاران معرفته انحصار ایلدی . شرف انتساب ایسه تمجیز و تقدم ایچون بر دستور عمومی حکم و قوتی حائز اولدیغندن بر شفیع مجبرک توسطیله زادکاندن بر جامل ایچون ارباب استحقاق و قدمی پایه پسندیده بر افرق مرتبه بلند ترقیه واصل اولمغه بوللر آچیلدی . بوصورت ترقی عادتاً رسماً بر قاعده استثنائیه و امتیازیه تشکیل ایتدیکنندن بوکاه

دور سلیم ثالث ، بر دور مجدد و انقلاب اولادیندن طریق علمانکده اصلاحه صرف همت ایدلمک ایسته نلدی . اول امرده امر مشیخت کی برامانت کبرانک اهل آرانندی . طریق علمک محتاج اولدینی اصلاحات جدیدیه اورادن تشبث اولونه رق شرع محمدینک احکام قدسیه سی تماماً فله اخراج ایدلمک ایسته نلدی . اشرف و اعلی اولان بویله بر مسلمک مقدسک لایق اولدینی اعتبار بوجه ایله اطاده ایدلمک قیام اولوندی . اوزمانلر مسندچایلر فتوایه کتیریلن حمیدی زاده بواصرخیری اصلاحه تشبث ایله دی . بر جوق مراتب علمیه اصحابنک منافع ذاتیه سنه طوقوندیغندن او مسند معتاده بقا بوله مادی . معزول حتی مدخول اولدی .

مشارالهدن سوکره مقام مزبورده کلن عمر خلوصی افندی ایسه صلابت دینییه کی . فضائل ذاتیه کی . . . . . حجت اسلامیه کی منیبات مخصوصه ایله طریق علمده حائز کمال ایدی . شریعت اسلامیه نکتبتون جهان السانیت نظرنده کی علویت و قدسیتی اظهار ایچون اوده عین صورتله اصلاحانه اقدام ایله دی . عالی نظرانه و عارفانه همتلر ایله ایسه باشلادی . حیفاً که مرعی اولان اصول مراتبی مدار استحقاق عدایدن مقبلان طریق بو اصلاحات متصوره نک اوکنه بر سدسید آهنین کی دیکلدیلر . اصحاب طریق کاملاً عدو جانی اولدیلر . اوصاحب عنزم و فضیلتده مسند مشیختدن بوسورتله دور اولدی . دور مشروطیتیه قدر همان اصلاحات جزئییه اجراسنه بیله امکان بولونه مامشدر .

عهد حمید اول ایله زمان سلیم ثالث آره سنده فاتح و سلیمان قانونی دورلرینه خاص شمشعه کالات و عرفانی ادامه بیه برر مأمور منوی صورتنده یتیشن احمدالغاز آبادی . . . . . عرفان مجسم زمان اولان آیاقلی کتبخانه . . . . . آیاقلی کتبخانه نک شاگرد کالی اولان کلبوی اسماعیل افندی . . . . . تانارجق هیداله افندی . . . . . پالاییق محمدافندی و برادرشهری عبدالرحیم افندی کی بر قاج داهی ایسه مدارس موجوده نک محصول معرفتی اولقندن زیاده قدرت فاطره نک بوات مرحومه بیه بر احسان مخصوصی ایدی .

دارالخلافة العلیه مدرسه سی ادبیات عثمانیه
معلملرندن طریقی قائمه قالمقندن متقاهه

محمد امین